

SLIM SURVEILLEREN

HANDBOEK VOOR DE POLITIEMEDEWERKER

© Copyright 2014 - Bakker, J. F., Algera, S. S.

© Copyright 2014 - Formathouse®

Uitgever: Formathouse®

Omslagontwerp: Jan Hindriks

ISBN 9789490045128

Titel: Slim Surveilleren

Subtitel: Handboek voor de politiemedewerker

NUR-code: 100

www.formathouse.nl

De auteursrechten zijn gedeponneerd en geregistreerd bij de Merkpplaats te Amsterdam en CC Proof.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUD

Voorwoord	6
Over de auteurs	7
Leeswijzer	8

DEEL I HET SURVEILLANCEPLAN

1.1 Inleiding	9
1.2 Wat is een surveillanceplan?	9
1.3 Aanleiding voor een surveillanceplan	10
1.4 Het surveillanceplan	14

DEEL II TOELICHTING SURVEILLANCEPLAN

2.1 Leefbaarheids- en veiligheidsbeschrijving	34
2.2 Informatiebronnen	35
2.3 Probleemverkenning	38
2.4 Afstemming	38
2.5 Doelstelling	40
2.6 Resultaat en evaluatie	42
2.7 Af- en opschalen van het surveillanceplan	43
2.8 PDCA-cyclus	43

DEEL III ACHTERGRONDINFORMATIE SURVEILLANCEPLAN

3.1 Kennis van het surveillancegebied	45
3.2 Surveilleren	48
3.3 Vormen van surveilleren	49
3.4 Surveillancedienst in 6 stappen	55
3.5 Belang van muteren	56

DEEL IV SURVEILLEREN EN COMMUNICATIE

4.1 Inleiding	60
4.2 Communicatie	60
4.3 Communicatie tijdens het surveilleren	69
4.4 Wees meer dan alleen maar een wandelend Wetboek van Strafrecht	71
4.5 Opbouw van een correctiegesprek of een gesprek in een bekeuringssituatie	72
4.6 Typen reacties van de burger en hoe daar mee om te gaan	73
4.7 Informatie vergaren en opsporen	79
4.8 Het menselijk contact	81
4.9 Communicatie met mensen uit andere culturen	84
4.10 Communicatie op de werkvloer	84
Bijlage 1: Voorbeelduitwerking van een surveillanceplan	92
Bijlage 2: Format surveillanceplan voor in de praktijk	103
Bijlage 3: Surveillancetips	121

VOORWOORD

De politie is bij uitstek de organisatie die in de haarvaten van de samenleving opereert en daardoor veel kennis heeft van wat er in de samenleving speelt. Bij de aanscherping van de rolduidelijkheid, de versterking van programmasturing door de lokale overheid, hoort dat de politie, mét gezag, de haar beschikbare informatie ook kwalitatief en consistent beschikbaar stelt aan het bestuur, en het bestuur op basis daarvan adviseert. Surveilleren is het praktische instrument om, op operationeel, tactisch en strategisch niveau, te signaleren en te adviseren. Surveilleren is een wezenlijk onderdeel van het politievak en dient weer de aandacht te krijgen.

Wat is goed en slim surveilleren, en hoe moet het in de praktijk gebracht worden? Het surveillanceplan en surveillancetechnieken geven op deze vragen een concreet antwoord. Met het surveillanceplan is een methodiek ontwikkeld, die direct toepasbaar is in de praktijk voor politiemedewerkers en hun leidinggevendenden. Met behulp van het surveillanceplan worden keuzes gemaakt over: waar op te treden, hoe op te treden, en hoe de directe omgeving te betrekken bij de bestrijding van de criminaliteit en overlast. Inzichtelijk wordt gemaakt welk effect en welk resultaat de politie en haar partners hebben bereikt. Zijn bijvoorbeeld de juiste overlastfeiten aangepakt, en welk aantoonbaar resultaat heeft het opgeleverd?

De methodiek 'Surveillanceplan' maakt gebruik van de informatie die al bekend is bij de politie, zoals de gebiedsscan Criminaliteit en Overlast. Ze zorgt ervoor dat de politie zichtbaar aanwezig is op de tijden en plaatsen waar de burger dat vraagt. Het surveillanceplan is een hulpmiddel bij het stellen van prioriteiten en draagt bij aan de vakbekwaamheid van de politieprofessional. Een politieagent die deze methodiek beheerst, verstaat de kunst van het 'zien' en neemt meer waar dan mensen die alleen maar 'kijken'.

OVER DE AUTEURS

JEROEN BAKKER

Jeroen Bakker (1979) heeft ruim 15 jaar politie-ervaring. In die periode heeft Jeroen Bakker lange tijd gewerkt als wijkagent in de Rotterdamse wijk het Oude Westen, indertijd een wijk met het predicaat 'onveilig'. Mede door de inzet van Jeroen heeft deze wijk het predicaat 'veilig' gekregen. De afgelopen zes jaar heeft hij diverse maatwerk onderwijsproducten ontwikkeld en trainingen gegeven als docent/trainer aan de Politieacademie te Apeldoorn. Hij is gespecialiseerd op het gebied van Gemeenschappelijke Veiligheidskunde en een cum laude afgestudeerd Bedrijfskundige. Momenteel is hij naast trainer/adviseur ook senior beleidsmedewerker Openbare Orde en Veiligheid en Crisisbeheersing in de gemeente Lopik.

SYTSE ALGERA

Sytse Algera (1966) werkt sinds 1986 bij de politie in een groot aantal functies. Surveillant, rechercheur, wijkagent en leidinggevende zijn slechts enkele van de functies die hij bij verschillende politiekorpsen heeft bekleed. Na zijn tijd bij het korps Haaglanden ging hij als docent/adviseur in het domein Gebiedsgebonden Politie aan de slag en heeft hij in heel Nederland wijkagenten en hun leidinggevenden opgeleid. Zijn specialisme is het omzetten van beleid in herkenbare werkzaamheden en het opmaken van impactanalyses zodra er veranderingen in de wet- en regelgeving plaatsvinden. Sytse werkt momenteel bij het Ministerie van Veiligheid en Justitie bij het Programma Minder Regels, waar hij mogelijkheden creëert om het politievak, ondanks de vele administratie, zoveel mogelijk te vrijwaren van overbodige lasten voor de politiemensen op straat.

LEESWIJZER

In deel I van **Slim Surveilleren** wordt de systematiek ‘Surveillanceplan’ besproken. In deel II worden de onderdelen van het surveillanceplan toegelicht en deel III geeft veel achtergrondinformatie. Deel IV gaat daarna dieper in op het belangrijke onderwerp Communicatie. In de bijlagen vindt u een voorbeelduitwerking van het surveillanceplan, het format en uitgebreide surveillancetips.

Slim Surveilleren geeft, naast het surveillanceplan, een toelichting en achtergrondinformatie, ook veel voorbeelden. Deze zijn *cursief* weergegeven. Om de leesbaarheid te bevorderen is ervoor gekozen om steeds de mannelijke vorm te vermelden; overal waar u ‘hij’ leest wordt vanzelfsprekend ook ‘zij’ bedoeld.

DEEL I

HET SURVEILLANCEPLAN

1.1 INLEIDING

Politiemedewerkers hebben een belangrijke rol bij de handhaving van leefbaarheid en veiligheid. Maar welke werkwijze zorgt ervoor dat de inzet van de politiemedewerkers zichtbaar resultaat heeft? Het surveillanceplan helpt hierbij.

Surveilleren kan op verschillende manieren plaatsvinden. De twee meest voorkomende vormen van surveilleren zijn 1) gericht surveilleren en 2) willekeurig surveilleren. Gericht surveilleren is een specifieke manier om overlast en criminaliteit aan te pakken. In tegenstelling tot willekeurig surveilleren heeft gericht surveilleren meer effect, omdat de surveillance uitgevoerd wordt op hotspots (locatie) en hottimes (tijden). Een slimme surveillance maakt gebruik van de informatie die opgedaan wordt bij de methodiek Beter Informatie Gestuurd Werken, dat wil zeggen: surveilleren op die plaatsen en op die tijden waar veel overlast en criminaliteit is. In diverse onderzoeken is geconstateerd dat het merendeel van de criminaliteit en overlast zich in hoge mate concentreert op specifieke locaties in een wijk. Kortom, gericht surveilleren heeft het meeste effect om de overlast en criminaliteit te bestrijden. Om gericht surveilleren effectief en meetbaar uit te voeren in de dagelijkse praktijk van politiemedewerkers, is de methodiek Surveillanceplan ontwikkeld. Deze methodiek is een goed hulpmiddel om mensen invulling te laten geven aan het begrip 'professionele ruimte'.

1.2 WAT IS EEN SURVEILLANCEPLAN?

Een surveillanceplan is een methodiek om surveillances uit te voeren op de juiste locatie, op het juiste moment, en met inzet van de juiste werkwijze, om leefbaarheids- en veiligheidsproblemen aan te pakken. Een surveillanceplan is gericht op overlastlocaties en overlastgroepen. Een surveillanceplan is geen specifieke weekplanning van een politiemedewerker, maar wel medebepalend voor de invulling van de weekplanning van politiemedewerkers.

In het surveillanceplan staat beschreven wat de samenhang is van de activiteiten van betrokken politiemedewerkers, de bewoners, toezichthouders, ondernemers en overige gebruikers (bijvoorbeeld buschauffeurs en beveiligers). Afhankelijk van wat zich in de praktijk voordoet, biedt het surveillanceplan de mogelijkheid om op ieder moment gedurende de uitvoering, het surveillanceplan weer aan te passen.

Het surveillanceplan is dus een verzameling van activiteiten die tot doel heeft een langdurige oplossing te bieden voor een leefbaarheids- of veiligheidsprobleem in een bepaald gebied.

1.3 AANLEIDING VOOR EEN SURVEILLANCEPLAN

Een surveillanceplan is een werkmethode die ingezet kan worden wanneer een structureel probleem of een jaarlijks terugkerend probleem (bijvoorbeeld Oud en Nieuw) zich voordoet. Niet ieder incident of overlastmelding hoeft opgepakt te worden met behulp van een surveillanceplan. Alleen structurele problemen zijn ‘surveillanceplan waardig’. Immers, de keuze voor het maken van een surveillanceplan betekent dat interne capaciteit vrijgemaakt moet worden om het surveillanceplan uit te kunnen voeren. Afstemming en planning met de leidinggevenden en partners, zoals toezichthouders en derden, is hierbij ook van belang.

De twee redenen om over te gaan tot een surveillanceplan zijn:

1. Bestaande prioriteiten, voortvloeiende uit veiligheids- of wijkplannen.
  2. Structurele klachten van bewoners, gebruikers of ondernemers.
-
1. Bestaande veiligheids- of wijkplannen kunnen goed als uitgangspunt voor een surveillanceplan gebruikt worden. Het surveillanceplan is als het ware de operationalisering van beleid. Leefbaarheids- en veiligheidsonderwerpen zijn vaak al geprioriteerd in wijkveiligheidsplannen, integrale veiligheidsplannen of buurtplannen. De wijkagent is hierin meestal de centrale spil en dient zeker bevraagd te worden. De keuzes die zijn opgenomen in de bestaande plannen zijn vastgesteld door de gemeenteraad.